

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ตีวงเข้มเครือข่ายพันธมิตร
ยกระดับทักษะการตรวจค้นข้อมูลด้านสิทธิบัตร (Prior Art Search)
ปรับตัวพร้อมรับ พ.ร.บ. สิทธิบัตรฉบับใหม่
มุ่งลดค่าขอคำขอสละสิทธิ ดันนวัตกรรมสู่เชิงพาณิชย์อย่างรวดเร็ว

กรมทรัพย์สินทางปัญญาเดินทางเยือนสำนักงานเครือข่ายพันธมิตร เปิดคอร์ส “Prior Art Search : สร้างความรู้และพัฒนาทักษะการตรวจค้นข้อมูลสิทธิบัตร” ตีวงเทคนิคการสืบค้นข้อมูลด้านสิทธิบัตร เพื่อยกระดับคุณภาพคำขอสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรของคนไทย โดยมี 3 เป้าหมายสำคัญ ทั้งปั้นเครือข่าย Search Unit ปรับกลยุทธ์รับเกณฑ์กฎหมายใหม่ และปลดล็อกงานวิจัยสู่ตลาดรวดเร็วขึ้น

นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เปิดเผยว่า ปัจจุบันประเทศไทย มุ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อส่งเสริมให้คนไทย คิดสร้างสรรค์หรือต่อยอดนวัตกรรมที่มีมูลค่าสูงและตอบโจทย์ความท้าทายใหม่ ซึ่งในปี 2568 ที่ผ่านมา สถิติการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตรในไทยมีอัตราเติบโตสูงชันอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 13,330 คำขอ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.41 เมื่อเทียบกับปี 2567 ซึ่งมีจำนวน 12,410 คำขอ และยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่าทรัพย์สินทางปัญญากลายเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบและยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

กรมทรัพย์สินทางปัญญาระหนักถึงความท้าทายในการบริหารจัดการปริมาณคำขอรับสิทธิบัตร และอนุสิทธิบัตรที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปัญหา “คำขอค้างสะสม” ซึ่งคำขอของคนไทยส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานรัฐ และสถาบันการศึกษา จากการวิเคราะห์พบว่าสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากคำขอที่ยังขาดความสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด ต้องเสียเวลาแก้ไขและทำให้กระบวนการพิจารณาคำขอ ต้องล่าช้าออกไป หรือคำขอที่ยื่นเข้ามานั้นไม่สามารถรับจดทะเบียนได้ เนื่องจากขาดความใหม่ ไม่มีขั้นการประดิษฐ์ ที่สูงขึ้น หรือไม่สามารถประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรม ด้วยเหตุนี้ กรมฯ จึงเดินทางนโยบายเชิงรุกในการพัฒนา ทักษะการตรวจค้นข้อมูลด้านสิทธิบัตร (Prior Art Search) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญตลอดห่วงโซ่ของระบบสิทธิบัตร ตั้งแต่การจัดเตรียมคำขอที่มีคุณภาพ โดยตรวจค้นการประดิษฐ์ที่คล้ายคลึงกันจากฐานข้อมูลสิทธิบัตรทั่วโลก เพื่อให้มั่นใจว่าผลงานสร้างสรรค์ของตนมีแนวโน้มที่จะได้รับจดทะเบียนและไม่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไปจนถึงการนำข้อมูลสิทธิบัตรไปใช้วิเคราะห์เทรนด์เทคโนโลยีและความต้องการของตลาด เพื่อเพิ่มโอกาส ในการนำผลงานไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้จริง

ในโอกาสนี้ กรมฯ จึงจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในหัวข้อ “Prior Art Search : สร้างความรู้และพัฒนาทักษะการตรวจค้นข้อมูลด้านสิทธิบัตร” ให้แก่นักวิจัยและบุคลากรจากหน่วยงานเครือข่ายพันธมิตร กว่า 70 ราย ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์และขับเคลื่อนนวัตกรรมของประเทศ โดยการอบรมครั้งนี้มีเป้าหมายหลัก 3 ด้าน ได้แก่

(1) การพัฒนาหน่วยสนับสนุนด้านการตรวจค้นข้อมูลด้านสิทธิบัตร (Search Unit) กระจายอยู่ในหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่เป็นด่านหน้าคัดกรอง ตรวจสอบรายละเอียดคำขอ และจัดทำรายงานการตรวจค้นก่อนยื่นคำขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งจะช่วยให้คำขอที่ยื่นมีความครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ต้องเสียเวลาแก้ไข และเพิ่มโอกาสให้ได้รับความคุ้มครองรวดเร็วยิ่งขึ้น

(2) การเตรียมพร้อมรองรับการบังคับใช้ พ.ร.บ. สิทธิบัตรฉบับใหม่ โดยจะมีการปรับลดระยะเวลาในการยื่นคำขอให้ตรวจสอบการประดิษฐ์ จากเดิม 5 ปี นับจากวันประกาศโฆษณา เหลือ 3 ปี นับจากวันยื่นคำขอ อาจส่งผลให้มีคำขอที่รอรับการตรวจสอบการประดิษฐ์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคตอันใกล้ โดยปัจจุบันร่าง พ.ร.บ. สิทธิบัตรฉบับใหม่อยู่ระหว่างรอเสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ให้ความเห็นชอบและเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ก่อนจะมีผลบังคับใช้ต่อไป ซึ่งการเสริมศักยภาพบุคลากรในเครือข่ายให้สามารถช่วยตรวจข้อมูลด้านสิทธิบัตร (Prior Art Search) จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยรับมือปริมาณคำขอในช่วงเปลี่ยนผ่านดังกล่าว

(3) การเร่งปลดล็อกงานวิจัยและผลงานนวัตกรรมสู่เชิงพาณิชย์ เมื่อกระบวนการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรมีความรวดเร็วและมีคุณภาพ นวัตกรรมจะได้รับการคุ้มครองเร็วขึ้น เปิดโอกาสให้นักวิจัยและผู้ประกอบการสามารถนำนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้เร็วขึ้นเช่นกัน ทั้งการอนุญาตให้ใช้สิทธิ (Licensing) และการโอนสิทธิ เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การอบรมครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนและผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรมืออาชีพจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา ร่วมถ่ายทอดเทคนิคและองค์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่การใช้งานฐานข้อมูลสิทธิบัตรเชิงลึก ไปจนถึงการจัดทำรายงานการตรวจค้นที่มีมาตรฐานสากล โดยเชื่อมั่นว่าบุคลากรในเครือข่ายที่ผ่านการเสริมทักษะครั้งนี้จะเป็นฟันเฟืองสำคัญในการสร้าง “ระบบนิเวศนวัตกรรม” ที่เข้มแข็ง และรองรับการขยายบริการ Fast Track Plus+ ของกรมฯ

ในสาขานวัตกรรมดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการตรวจสอบที่รวดเร็วเป็นพิเศษ โดยการตรวจค้นข้อมูลสิทธิบัตรที่มีคุณภาพ ไม่เพียงแต่จะช่วยลดความเสี่ยงในการละเมิดสิทธิของผู้อื่น แต่ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างนวัตกรรมที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในทางอุตสาหกรรม นางอรมน กล่าวทิ้งท้าย

สำหรับผู้สนใจสอบถามข้อมูลด้านการจดทะเบียนหรือต้องการรับคำปรึกษาด้านทรัพย์สินทางปัญญา สามารถติดต่อได้ที่ สายด่วนกรมทรัพย์สินทางปัญญา โทร. 1368 หรือศูนย์บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแบบครบวงจร (IP One) ชั้น 3 กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ และช่องทางออนไลน์ www.ipthailand.go.th